

SEDANJI KONGRES COKLJA SOCIALNI ZAKONODAJI

BOGATAŠI PROTI DELAVSTVU BOLJ IN BOLJ V OFENZIVI

Napadi na CIO se vneto nadaljujejo v nameri, da se unije čimborj onemogoči

Zahtevanje za deportiranje "tujcev". Delavska tajnica Frances Perkins predmed napadov

Meseca januarja je konec, toda zvezni kongres, v katerem ima demokratska stranka veliko večino, ni sprejel v vseh teh tednih niti ene socialne postave, katere je demokratska stranka obljudila v svojem programu. Izredno zasedanje konresa koncem prošloga leta je bilo polomljada. Ljudstvo je moralno vzliz temu plačati stroške. Plačati jih mora zdaj tudi za redno zasedanje, kakor zmerom, kongresniki pa, ki si jemljejo vse mogoče plače in ugodnosti na ljudske stroške, pa govorčijo, se pričajo in pozabljajo na oblube, ki so jih dali volilcem.

Razredni interesni prevladujejo

V Proletarju smo že v času predsedniške voilin kampanje leta 1936 mnogokrat poudarili, da neglede če zmagajo demokrati ali republikanci — oboji bodo koncem konca branili le privatne koristi. Kajti obe sta kapitalistični stranki. Predsednik Roosevelt ima vsaj razumevanje za socialne probleme, toda siti poslanci njegove stranke nimajo smisla. Skrbi jih le, kako čimveč svojih ljudi spraviti v dobre vladne službe.

Obstrukcija v kongresu

Zvezna administracija je svoji demokratični stranki jasno poudarila, da so te in te socialne predloge toliko nujne, da vsako zavlačevanje počečava krizo in nezaupanje, dočim se ljudstvo bolj in bolj pogreza v pomanjanje in negotovost. Toda politika je politika, pravijo demokrati in republikanci, ki prejema plača za "politiko". Kaj je njim za oblube, ki jih dajejo ljudstvu pred volitvami! Samo da se enkrat pri "koritu", pa pozabijo na vse drugo.

Obstrukcija proti zvezni postavi za odpravo linčanj

Vse predloge socialnega in gospodarskega značaja, ki jih je priporočil Roosevelt, so ostale ob strani, ker ni demokratični stranki prav nič na tem, da izpolni obljube. Pravzaprav se bolj in bolj poglablja v službovanje kapitalizmu — proti kateremu je leta 1932 toliko rohnela, da so ji milijoni res verjeli in tudi v kampanji l. 1936

SOLIDARNOST
PREDPOGOV
ZA USPEHE

Borba med CIO in AFL je posledica razvoja, razmer in okoliščin. Ampak nekje mora imeti konec. Delavstvo hoče solidarnost v svojih vrstah. Zahteva jo v svojem mednarodnem gibanju. Hoče jo povsod, kjer njegovi interesi zahtevajo slogo, ne pa cepljenje v frakcije.

Vsek pravi socialist je za slogan. Edino nevedneži jo rušijo. V korist skupnosti torej je, da širite med delavce socialistično vzgojo.

TUDI CERKVAM NI PRIZANEŠENO!

Na slike je cerkev svete Teresije v Dracutu, Mass., ko je bila v plamenskih. Skode je kakih \$50.000. Požar so povzročile sveče na oltarju. Tudi kelihi in monitrance so bili uničeni.

KAMPANJA ZA DISKREDITIRANJE UNIJE PREMOGARJEV (UMWA)

Napori za razveljavljenje zakona o kontroli nad premogovniško industrijo

Premogarska industrija je na stopnji hiranja. Ne pa premogarji. Storili so v ameriškem delavskem gibanju več kot katerakoli druga stroka delavcev, in to ne samo v prošlosti, ampak tudi v sedanjem krizi. Njih unija UMWA je prispevala v pomoč kampanjam CIO stotisočake. V zadnjem predsedniški voilini kampanji je dala demokratični stranki in agitaciji za izvolitev Roosevelta kakih \$600.000.

Vse, kar so premogarji zahvalili v povračilu, je bil predlog za stabiliziranje premogovniške industrije. Kongres ga je sprejel in vrhovno sodišče ga je razveljavilo. Unija premogarjev je izvojevala v kongresu nov predlog, in ta je naletel na večji odpor kakor prej-

šnji. Ugovor proti njemu je vložil poleg mnogih drugih illinoiskih governer Horner, ki je demokrat in se smatra za prijatelja Rooseveltove administracije in za "new-dealove".

Horner pravi, da je postava za reguliranje premogovniške industrije zdaj upravljana tako, da njegove trditve niso brez podlage. Toda če se mu posreči zakon razveljaviti, ne bodo illinoiski premogarji s tem nicesar pridobilni. Očitno je, da Horner le pomaga kompanijam, četudi smatra, da zaeno koristi premogarjem v Illinoisu.

FINSKA KUJE OBRAMBNO ZVEZO ŠKANDINAVSKIH DEŽEL

Mala Finska (po površini je desicer velika), ki se je ločila po padcu carizma od Rusije, se tuje s sovjeti ni nikoli sprijaznila. Njena vlada je z Moskvo v zelo hladnih odnosajih. Nedavno je povabilo Švedsko in Norveško v vzajemno zvezo, ki bi se naj pripravila braniti katerakoli omenjenih dežel, ako bi eno ali drugo napadla sovjetska Rusija, ali pa katera druga dežela (na primer Nemčija). Finška vlada pravi, da ogromno oboroževanje USSR posta-

ja nevarno vsem sosednim deželam, posebno še škandinavskim. Nič kaj ji ni všeč, ker sta norveška in švedska vlada z Moskvo v prijetljivstvu. Finska bi svojo obrambo raje oslonila na Hitlerjev tretji rajh in svojo vrnjanje politiko usmerja v tem pravcu. Finska ima okrog štiri milijone prebivalcev, torej Rusiji s tem številom ni nevarna, nevarna pa ji je radi svoje strategične legi in vsled njenega prijateljstva z Nemčijo.

Ali so Židje res vzrok vsem zlom na svetu?

Razmere po svetu so slabe, posebno v nekaterih deželah. Nekdo je temu kriv, in čemu ne žide? Tako je bilo v Nemčiji, kjer se protižidovska gonja nadaljuje čim ostrejše, zato pač, ker so tudi živiljske razmere v Nemčiji čezdilje slabše. Židom v Nemčiji pa se v teh prejanjih godi še posebno slab. Izgubili so službe in imovo. A Nemec vzliz temu ni pomagano.

Zdaj je že nekaj tednov na vrsti Rumunija. V nji je odstekel židovskega prebivalstva znatno večji kakor v Nemčiji. Tudi Rumunija je v krizi. Krivdo zanjo je koncem konca zya-

lila vso na Žide. Le njim se dobro godi, nam pa slab, je dejal sedanji rumunski premier Octavian Goga. Rumunija je po svetovni vojni pristala v pogodbo, s katero jamči pravice "narodnostni manjšinam". Med to spadajo tudi Židje.

Odkar je na krmilu Octavian Goga, so bili ustavljeni v Bukarešti trije glavni listi, ker so jih več ali manj posedovali Židje. Dalje je vlada razveljavila Židom državljanske pravice in jim naročila, da le tisti si jih bodo ohranili, ki morejo dokazati, da so upravčeni do njih. Vsi drugi naj poberejo šila in kopita in se izselijo kamorkoli.

Rumunjska vlada je poleg teh

Morilni napadi na prebivalstvo Španije in Kitajske vedno okrutnejši

Dve milijardi za pojačanje oboroževanja Japonske. — Možnosti, da se Zed. države zapletejo v vojne v tujih ozemljih

Indalecio Prieto, ki je minister obrambe v ustavnem španski vladi, je fašistom v Španiji predlagal, da se naj vlada in oni obvezajo, da ne bodo napadali civilnega prebivalstva z aeroplanski poleti. Fašistični glavar Franco ni odgovoril, kot bi diplomatično moral, pač pa je v odgovor poslal nad Barcelono Hitlerjev v Mussolinijeve letalce, ki so v dveh zaporednih napadih pobili več civilnega prebivalstva ko kdaj prej v sličnih invazijah. Večinoma žensk in otrok, ker moški so na fronti.

Njihove bombe so razdejale tudi cerkev, ki je bila spremenjena v sirotišnico za otroke Baškov. Bila je sirotišnica že prej, toda ne za revne otroke. Fašisti so to cerkev z bombami z aeroplana razdejali in pobili sirote, ki so bile nastanjeni v njenem pritličju. Pač zelo "krščanska civilizacija".

Nekaj na Kitajskem so Japonci poklali vse kitajske vojake, ki so jim prišli v pest, ker se jetnikov ne izplača jemati v varstvo. Jetniki je treba preživljati in to stane denar. Zato

se japonske invazijske čete poslužujejo pravila, da jetnikovni Kitaje postreljajo in nato ukazejo starim Kitajcem ter njihovim ženam, da naj jih pokopljajo. Tudi to je "civilizacija".

Japonska je za civilizacijo tako zelo, da bo vzlic svoji revščini potrošila dve milijardi za oboroževanje. Zed. države, ki so Japonski glavnemu tekmovalnu sila, bodo tudi potrošile za oboroževanje v tem in prihodnjem letu več ko kdaj prej — in to v glavnem z vidika, da se bo naša dežela prej ali slegla popadla z mikadovim cesar-

stvom.

Gre zares. Vlada v Washingtonu in vlada v Tokiu žonglirači v vojno. Plačalo jo bo ljudstvo — japonsko in ameriško ljudstvo, oboje vsakemu sebi v škodo.

V sedanjih okoliščinah in kot pod kapitalizmom sploh pa je vojno nemogoče odpraviti. Vzroki so tako močni, da jih ne odpravi noben pacifizem.

Odpraviti vojno je mogoče le z iztrebljenjem vzrokov, radi katerih nastajajo vojne. To bo doseženo, kadar se človeštvo odloči za socialistični sistem.

Slab predlog

Vlada južnoameriške republike Čile je koncem zadnjega leta predlagala, da naj dobi Nobovo mirovno nagrado ameriški državni tajnik Cordell Hull. Predlog je neumesten, kajti "mirovno" ameriška vlada troši za oboroževanje več kot katerakoli druga vlada pred njo v mirnem času.

Slovenci v inozemstvu

Kakor izkazuje statistika jugoslovanske vlade, se nahaja v inozemstvu izmed narodov v Jugoslaviji (računano proporcionalno) največ Slovencev in sicer v Zed. državah okrog 310,000 (število je mnogo previsoko), v Južni Ameriki 60,000, v Kanadi 20,000, v Franciji 40,000, v Egiptu 10,000, in v Palestini, na Kitajskem, Japonskem in v Avstraliji okrog 70,000. Slovencev je glasom te statistike v inozemstvu okrog 555,000, nevključivši Slovence, ki so pod Avstrijo in Italijo. S temi vrednjih je preko milijon v inozemskih deželah.

Predavanje o Japonski

Chicago. — V četrtek 8. februarja v zborovalni sobi glavnega urada soc. stranke predaval sodružica Theresina Rowell o Japonski z ozirom na njeno sedanjo roparsko vojno na Kitajskem. S. Rowell je bila na Japonskem učiteljica, od kjer se je nedavno vrnila v to deželo. Predavanje se prične ob 8. zvečer. Urad stranke je na 549 Randolph St. v četrtem nadstropju.

Theorija rase

Nemci pod Hitlerjem smanjajo svojo raso za najboljšo radi tega, ker trdi, da so vse druge manjvredne. A v praksi se družijo z "nearijsko" Italijo in mongolsko Japonsko.

NEVARNO ISKANJE STAREGA ŽELEZA V ITALIJI

Italiji manjka železa, svinca in še marsičesa. Ampak vlada hoče predvsem kovine za oboroževanje. Pa iščejo po vsi državi stare koščke kakrsnekolikovne. To je, prvič patriotično, in drugič, tistemu, ki jih najde v proda, prinese tudi nekaj dohodkov.

Tudi po bojiščih veliko kopljajo. V njih je še nič koliko kovin. Marsikdo je že zadel ob granato in ga je razneslo. A kopljajo dalje. Agis poroča o tem iz Gorice sledete:

Gorica, jan., 1938. V letih krize se je marsikateri brezposelnih fant in oče oprijel nevarnega posla: pobiranja granata in drugega streličiva, ki je ostalo po tolikih letih še vedno v zemlji. V poštev je v največji meri prišlo železo, ker so druge drage kovine že zdavnaj pobrali in prodali. Ko je bilo tega materialja še mnogo, so ga pobrali samo po površju. Ko pa je pričelo zmanjkovati, so se lotili prekopavanja, najprej seveda le bolj nizko, a pozneje vedno bolj globoko. V krajih, kjer je posebno divjala vojna in v starh streličnih jarkih so dobili še

Bulgarija ima nad šest milijonov prebivalcev ali 59 na kvadratni kilometri. Na kmetijah jih živi 78.52% in v mestih pa 21.48%. Izmed teh je pismenih, to je takih, ki znajo pisati in čitati, med moškimi 58.49%, med ženskami pa samo 37.7%. Torej je več kot polovica prebivalcev Bolgarije nepismenih.

DIKTATORJI ZAHTEVAJO VEČ HRANE ZA TOPOVE

Japonska vlada opravičuje svoje imperialistične vpadne z razlogom, da je preoblijedena in potrebuje izhod za odvijeck prebivalstva. Po zadnjih statistikah šteje Japonska že 79,252,000 ljudi. To je za tako majhne otote, izmed katerih je mnogo neuporabnih za obdelovanje, preveliko število in beda je neznenosa. — Baron Ryoitsu Asada je v imenu vlade dne 27. januarja dejal Japonkom, da morajo roditi več otrok... Organiziral je v ta namen posebno kampanjo in določil omenjeni datum za "ženski dan". Kritiziral je one Japonke, ki imajo premalo otrok, in jim zabičeval, da naj boljše vrše svojo dolžnost! Prebivalstvo Japonske se mora potrojiti, to naj bo našo geslo, je dejal.

Drugi dve "lačni velesili" sta Nemčija in Italija. Obessta preoblijedeni, toda oba diktatorja zahtevata več in več otrok in s tem več in več bede ter več in več hrane za topove. Tak je današnji bolni kapitalistični sistem. Čimprej se ga odpravi, boljše bo za ženske, za otroke in vse druge, ki si žele mir, svobodo in blagostanje in s tem resnično civilizacijo.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE.

NAROCNIKA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;

za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$8.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpoznejne do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz.
Business Manager Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager Joseph Drasler.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.

Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

1301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Trockisti za novo internacionalo

Eno izmed gesel trockistov je "četrta internacionala". Zahteva jo tudi Socialist Workers Party, katero so nedavno ustavili ameriški trockisti. Čemu sploh delavstvu treba še ene internacionale? Trockisti pravijo, da radi tega, ker so vse druge zaniči. V ameriški socialistični stranki, iz katere so bili trockisti izključeni lanskó jesen, so nauči "četrte internacionale" odprt propagirali. Povzročili so, da ameriško delavsko pletiščno gibanje ni sploš v nikaki pravi mednarodni zvezi. Socialistična stranka je sicer še v delavsko-socialistični internacionali, toda navdušenja za tako rahlo zvezo ni več v Bruslju, kjer je sedež internacionala, ne v oficijski ameriški socialistični stranki.

Komunistična stranka v Zed. državah je še v kominterni, toda jo zatajuje, ker so besede kot komunizem, kominter, boljševizem in slični izrazi iz komunističnega leksikona jako "nepopularni". Zato so ameriški komunisti zdaj največ aktivni pod nedolžnimi označbami, kot v ligi za demokracijo in mir, v nestrankarskem političnem odboru, katerega glavna sedanja naloga je ustvariti sentiment za Rooseveltov tretji predsedniški termin, in v drugih sličnih organizacijah.

Trockisti nimajo v delavski-socialistični internacionali česa iskati, ker niso socialisti. A tudi v Moskvi jih ne marajo, razen pred sodnimi stoli in pred strelici, ki jih "likvidirajo".

Kar delavstvo potrebuje, je eno samo socialistično internacionalo, ne pa "četrta", ki jo snujejo trockistični sanjači. Oni se zelo razumejo na napake — ampak le na napake drugih — zato so sposobni videti smeti v drugih očeh, ne pa bruna v svojih. Trockisti slave Lenina za svojega glavnega svetnika. Enako stalinisti. Slednji vladajo Leninovo državo. Trockisti smatrajo, da so le oni legalni Lenini dediči, ne pa stalinovi. Kajti stalinovec — pravijo trockijevci — so zatajili leninizem.

Obobji uče zmotni nauk. Stalnovci so komunisti samo še na papirju, kajti v praksi so vse kaj drugega kot to, kar je Lenin smatral za čiste komuniste, oziroma boljševike. Trockisti opazujejo vse samo od strani in kritizirajo radi nerazumevanja za odgovornost vse druge. Delavskemu gibanju niso ne tu ne tam v nikako korist. In njihova internacionala, tudi ako jo ustanove — bo doživelva padec kot ga je kominter. Lahko pa bi delavstvu koristili, ako bi nehali sanjati in postali resnični socialisti.

Bankrotno stanje ameriških železnic

Skoro vse ameriške železnice so v konkursu. Vse so preko mere "kapitalizirane", to je, zadolžene z bondi več kot pa so vredne. Njihni delniški kapital je sicer na borzh se citiran, ampak danes ali jutri bo moral biti izbrisana, ker nima za sabo nikakega kritika. Spekulanti, ki so skozi desetletja nemoteno ravnali z ameriškimi železnicami, so svoj denar, ki so ga dobili s prodajo delnic železniških družb, vložili bolj dobitkonsko, manj previdni bogatini in pa srednji sloji pa bodo izgubili, oziroma so že izgubili.

Zelezniške bonde posedujejo zavarovalnice, deloma tudi banke in mnogi posamezniki. Zavarovalnice se trudijo rešiti to svojo imovino in zvezna vlada jim je v tem že veliko pomagala — s posojili železniškim družbam. Ampak čim bolj jim posuje, več ji kaže posojevati. Očitno je, da bo morala zvezna vlada prevzeti železnicu prej ali slej v svojo last. Sedanji magnati železnic se tega zavedajo, zato skušajo izprečati zase in za svoje čim več — na vladne stroške. Privatni interesi ne bodo problema ameriškega železniškega omrežja nikoli rešili. To ve prav dobro tudi sedanja zvezna administracija. Torej čemu čakati? Mar zato, da dobe privatni lastniki kar jim ne spada, ljudstvo pa potem le na vse strani zadolženo železniško omrežje? Kongresniki in senatorji vedo, da morajo železnicu postati vladna posest, ker take kot so delničarjem ne donašajo dobička. A vendar ni v kongresu nikogar, ki bi stopil odprt na plan in izjavil: Železnicu naj postanejo ljudska posest rajše danes kot jutri, da bo ljudstvo na dobičku, ne pa tisti, ki so jih zavozili.

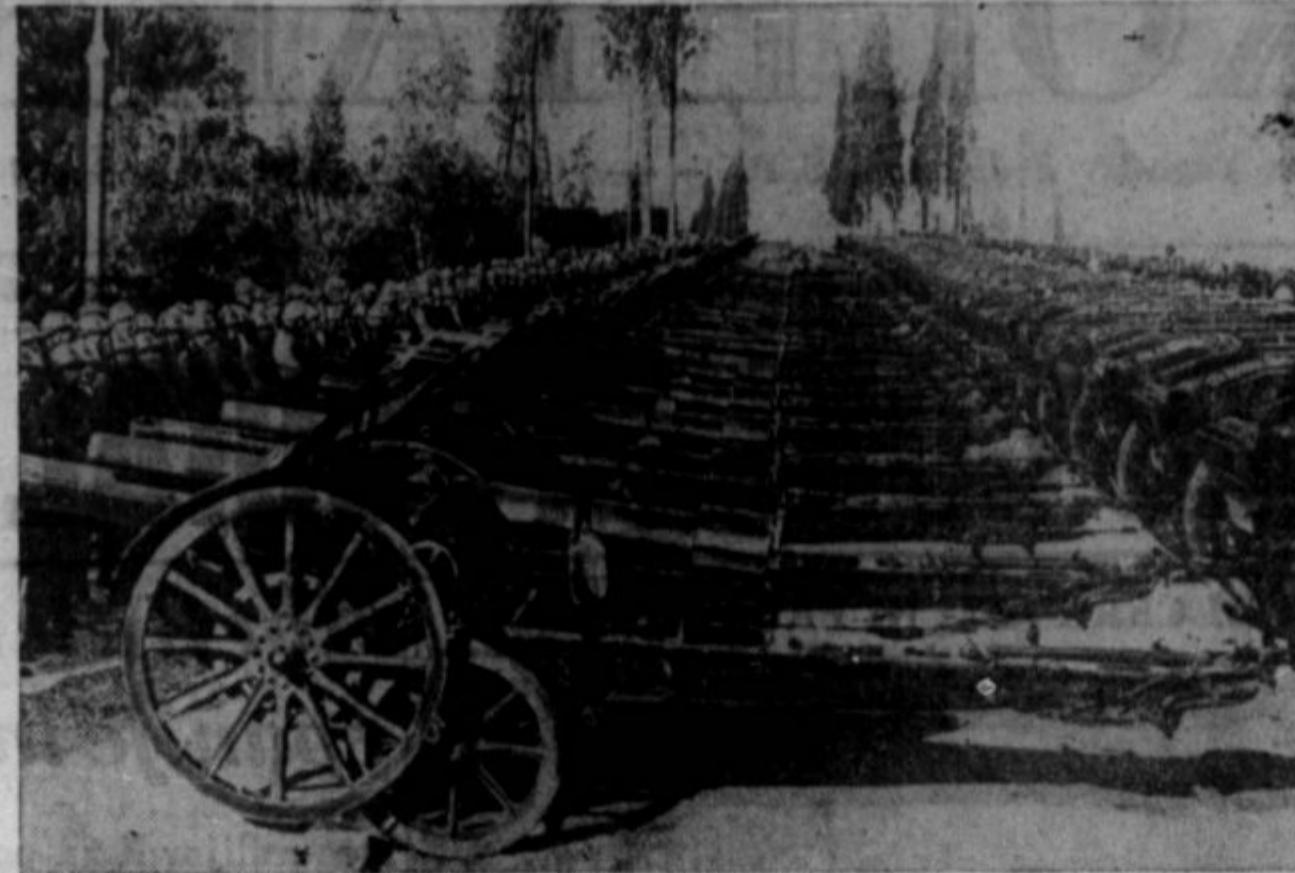
Volilni pravo na Madžarskem

Na Ogrskem je do nedavna veljala tajna volilna pravica le v glavnem mestu in v 18 podeželskih mestih. Po novem vladnem volilnem sistemu imajo pravico tajno glasovati vsi volilci. Razlika pa je v starosti. Madžarska vlada smatra, da postanejo moški pametni volilci s 26. letom, ženske pa še s 30. To še ni vse. Do volilne pravice so upravičeni le tisti, ki imajo šest razredov osnovne šole. Tako bo moških volilcev še manj kot doseg, in žensk pa tako malo, kajti le premožni Madžari pošljajo svoje hčere v šole. Druge so dekle po kmetijah in pri imovitih meščanih. Njim ni treba ne pisati, ne čitati, ne glasovati. Grof Bethlen je dejal, da je Madžarska dobila svetovni sloves radi svojega plemstva, torej ako si noči škodovati, naj nikar ne daje pravice proletariju! Novi zakon zvišuje število poslancev z 245 na 260. Na vseh okrog 35,000 prebivalcev pride en poslanec. Za liberaliziranje volilnega sistema na Ogrskem se bore že leta in leta socialdemokrati, ki so izvojevali te poslednje reforme. Priznavajo, da vzeljajo navidezni izboljšavam ostane bistvo reakcionarnega volilnega reda v veljavni kakor v prošlosti in izjavljajo, da se bodo borili naprej za resnično splošno, enako in tajno volilno pravico.

Čistke in smrtne obsodbe

Smrtne kazni ne odpravijo zločinov ne v Zed. državah in ne v kaki drugi deželi. "Likvidacije" v Rusiji ne bodo izboljšale državo, pač pa so le v zadrgo Litvinovu in drugim sovjetskim diplomatom, ki morajo v tujih deželah močati na vprašanje, čemur toliko izdajalcev v USSR.

TUDI TOPOVI ISCEJO HRANE!

Meski topov ki jih vidite na gornji sliki, so Musolinijeva posest. Vsi vročijo "hrane". Duč pravi, da bodo debili, kajti njegovo mnenje je, da vojna izči

ičuje vse, kar je slabega v narodu. To kajpada ni res, kajti v vojni jemljejo "cvet naroda". Ampak kdo bi se srečkal z militaristi radi takih malenkosti...!

SLOVENSKI KLERIKALCI ZADUŠILI REVIVO "DOM IN SVET"

"Dom in Svet" je bila leposlovena revija in last slovenske katoliške družbe. Tekmovala je z liberalnim "Ljubljanskim Zvonom". V nji se je oglasil včasih kakatki pisek, ki je izrazil svoje samostojne nazare, na primer, eden izmed njih je grajal sodelovanje klerikalizma z reakcijo v Španiji. Ker pa vodstvo klerikalizma na Slovenskem ne tripi takih prevrtnih misli v svojem tisku, tak časopis rajše ustvari, kot da bi kdo pisal v njemu drugače kot zahteva klerikalna mašina, "Delavska Politika" z dne 15. januarja piše o tem:

V ljubljanskem "Dom in Svetu" je najprej pred meseci že pojasnil katoliški pisatelj Kocbek, kdo je glavni krivec španske državljanke vojne. Kocbeka so listi iz Kopitarjeve ulice precej okreali. Nedavno je pisalo podobno o stvari tudi glasilo sarajevske nadškofije "Katolički Tjednik", kjer priznava, da je "največji škandal XX. stoletja ta, da je delavstvo zapustilo boga in cerkev in zato škandal smo odgovorni mi katolički, — kar sedaj že na katoliški strani več ai manj priznava. Odgovorni so za to dobro situirani stanovi med namni, ki so se oddaljili od dobrodelnosti in od modrosti evangelijskega. Odgovorno je za to duhovništvo, ki se je umaknilo v svoje komodne dvorce in kurirje ter ni hotelo slišati, kako na

obzoru odseva in garmi... Mi katolički in cerkveni ljudje smo zatajili delavce ter smo ostali večinoma gluhi in indolentni (nebrizni). Toda delavci niso mogli čakati, ker glad nima oči..."

Tako je pri nas. In avstrijski jezuit Raisener, ki je obenem s škofom Gföllnerjem, izvedel akcijo za sodelovanje katolikov in socialistov, je objavil v "Wiener Kirchenblatt" članek, v katerem ostro obsoja vedenje oficijelnih avstrijskih klerikalnih krogov napram socialistom ter pravi, da je več na delavstva prešla v marksim zato, ker je videla kako prav katoliški delodajalec najgrši kršijo vse papeževe enciklike glede ureditve socialnih odnosa, ter da so avstrijski katoliški krogi napravili najstrašnejšo napako, ker so na znani način preganjali delavstvo po februarški revoluciji.

Te ugotovitve objavila beografska "Javnost" s pripomo, da hrvaško (pa tudi slovensko!) časopisje reakcije označuje tako naziranja za — domal krovovrska. Da je temu res tako, dokazuje ustavitev "Dom in Svetu" in ogorčena polemika "Slovenca" in ostalih klerikalnih glasil s pismem članka v "Dom in Svetu", ki je dal cerkevni dostojanstvenikom, od katerih je bila odvisna usoda revije, povod, da so ju ustavili.

"Delavska Politika."

Pozdrav iz Španije

Prostovoljci Cankarjeve čete v Španiji so poslali uredništvu tega lista in čitateljem novoletošnjico s svojimi podpisi. Na vrhu lista so narisali zastavo svoje čete v barvah.

Voščilo in zahvala se glasi:

"Uredništvu Proletarca za novo leto.

Slovenski prostovoljci Cankarjeve čete v Španiji v tem vašem soščilju listu in vsem vašim soščilju največje uspehe v borbi proti fašizmu, za demokracijo in proletarske pravice.

Radečan, Mlakar, Dnayo, Ehrlich Egony, Krajina Rafael, Pintar Mita, Potočnik Franjo, Srtič, Kraševci Feliks, Gossani Franjo, Ilijia Mikličanin, Otmar Krečić, Kranjski, Bekić V., Danilo Sekić, Oskar Juranić, Matešić Jurij, Mravljak Bogdan, Makuc Vlado, Sarafin F., Filipović Krsto, Frinić Rudolf, Šudek Anton, Jenko Rudolf, Slavko Cubelj, Stisović O., breb, Ivči Max, Dolenc Franc, Divjak Velko, Firić Srečko, Rogina Stefan, Espanol Emilio Movaly, Jose Serrano, Kraševci Feliks, Matija Modic, Jeriha Victor, N. Beneš, Glavan Frank, Debevec Vilko, Gregorčič, Jazbec Avgust, M. Stefanović, Boca Janković.

Neki mužik, ki je bil poslušal, je vzklknil: "Za 1000 rublov je vred odstranil kamen jaz."

Vprašali so ga, kako stori to.

Mužik je odgovoril: "Poleg kamna izkopljem veliko jamo; prst razmečem po trgu, kamen zavlim v jamo, in zemljo izravnam prostor."

Mužik je to izvršil, pa so mu dali 1000 rublov, in še 1000 povrh za modro misel.

Prireditev v prid tednika 'Socialist Call'

V soboto 5. marca se bo v Chicagu vršil banket v korist tednika "Socialist Call", ki je uradno glasilo socialistične stranke. Večerja se prične ob 6:30, nato pa program, po programu pa bo plesna zabava. Vršila se bo v Workers' Lyceum, 2733 Hirsch Blvd. Vstopnice na banket in za plesno zabavo so po \$1, in 35¢ pa samo za plesno zabavo.

ALI VESTE?

"Proletarec" je najstarejši slovenski list v Ameriki, katerega gospodari in ga kontrolira od početka ena in ista organizacija. Vsi drugi, ki se označujejo za starejše kot je "Proletarec", so menjali lastnike.

KULTURNO DELO NAŠA GLAVNA NALOGA

Sredi januarja to leto se je v Ljubljani vršil kongres delavske kulturne zveze "Vzajemnost", ki jo tvorijo socialisti. "Delavska Politika" je ob tej priliki dan pred kongresom objavila sledeči članek:

Naša glavna naloga je prav zaprav vse, kar utegne koristiti človeštvo, da postane vredno svojega imena. V bistvu sta dve temeljni nalogi: kulturna in socialna.

Kulturna je naša naloga

zaraďtega, da po kulturi dvigemo človeka do spoznanja sveta, družbe, nje uredib in načela.

Poznati mora človek seveda še druge stvari, kakor naravne zakone in njih logiko, zgodovino, znanosti ter probleme boljšega in slabšega sistema družbe.

Na podlagi takega znanja si človeštvo še lahko ustvarja jasno sodbo, kaj je napačnega v človeški družbi in kaj bi se moral izpremeniti, da doseže cilj populnosti. V izvoževanje svojega cilja pa potrebuje človeštvo svobodo,

slobodo organizacije svojih ideologij, da se lahko bore za idealne cilje poštene in pravilne človeške družbe. To je pa z druga, socialna naloga.

Strašna je slika danes v tem poziru. Reakcija, te ali one smeri, ki jo vsi dobro poznamo, je pričela, da uniči socialnopolitično kulturo in drugo civilizacijo. Nevenljive resnice taji in negira. Na gromadah sežiga socialistične spise, preklinja razglabljanja o čuvstvu pravljnosti in socialnih vprašanjih, češ, da je vse to le sram zabol ali seme hudičev. Propagando v tem zmisu vodi vse reakcije in ne dopušča niti pojasnili, kaj se argumentov, kako je škodljiva ta politika splošni civilizacijski in prepotrebni socialni reformi človeške družbe.

V ta namen reakcija prepušča svobodo tiska in besede, sama pa izdaja časopise, ki človeštvo odvaja od realne življenja in razmišljanju o njem. Hvali in poveličuje sport, veseljčenje, manifestacije, le o življenju, o socialnih vprašanjih molči, interesentom pa prepušča razglabljeni problemih življenske bitnosti.

V teh razmerah na naglo propada civilizačna in kulturna stopnja človeštva ter se pogrebi bolj in bolj v vlogo življenja srednjeveškega reparskega viteza. Tak je položaj danes, kakšen bo še drugi in tretji generaciji? Na to mislimo s strahom in bojaznjijo, vendar pa ob trdnem prepričanju, da je duhovna sila človeštva vendar še takoj živahna, da bo te trinoške okove strla prav kmalu.

Tu je sedaj naša naloga varžna.

JAPONSKO POVLJSTVO V SKRBEH

Japongra je domnevala, da ji ni treba dregata kot poslati svoje čete na Kitajko na "kazensko ekspedicijo". Poslala jih je in se zapletila v resnično vojno. Japonci pobili že stotisoč Kitajcev, toda Kitajci jim vračajo z unicevanjem japonskih podvzetij. Trgovine so jim opropali in počazili tovarne. "Kazenske" ekspedicije seveda ni še konec. Gornje je vojna slika iz Kitajske blizu Sanghaja.

VALERIJAN PDMOGYLNJ:

“MESTO”

ROMAN

Poslovenil za “Proletarca” TONE SELISKAR

(Nadaljevanje.)

Soba, v kateri sta se sestajala, mu je postala kakor majhna postaja, na kateri je izstopal iz ekspresnega vlaka s kovčkom v eni in z uro in drugi roki in venomer poslušal in pazil na znamenje naslednjega vlaka. Naglo je jo poljuboval, ves sestanek je mineval v neki nestrnji naglici, ki je uničeval vso ubranost ljubavnih sanj. Kje so trenutki tih sreč, ko sta vsa radošna slonela drug ob drugem, kje so oni skrivnostni, plahi dotiki njunih rok, ki so se iskale? Razblinil se je šepet o ljubezni in besede so se pretregale. In se predno se je vzbudila pomlad, so že orumeneli listi na drevesu njunega spoznanja, neopazno se je dan za dnem ospavalo ter ostavljal gole in hladne veje.

Zosko pa je to bolelo, Zanemarjal jo je! Kaj pa naj stori, ko ima toliko dela? Mar mu tako malo pomeni? Ob takih prilikah pa ji je Stepan govoril, da se morajo osebne zadeve posameznika podrediti delu za skupnost, prepričeval jo je in ji razlagal dolgočasne moralne pridige, v katere niti sam ni veroval. Vseeno pa jo je pomiril s tem, da bo spomladi precej manj dela, da bo imel več časa zanje in da ne bosta vezana le na to sobo, temveč bosta hodila v naravo in nič več ju ne bo motila določena ura razstanka. Shajala se bosta ob večerih, kajti čez dan se mu je videla ljubezen nekako nemoralna pač zaradi vzrokov, ki so možem mnogo bolj umljivi kakor ženskam. Poleti pa si bo vzel dopust in če bo hotela, bosta kam odpotovala, da, odpotovala na vsak način! In govoril je tako prepričevalno, njegov glas jo je tako pomiril, da se je že videla na tem umišljenem potovanju, kjer bosta le sama zase, neodvisna, začarana od radosti. Le kam bosta potovala? Stepan bi si želel s pannikom po Dunaju, ali pa po morju od Odese do Batuma. Lahko pa bosta lezla tudi v gore. Kupil si bo fotoaparat. Toda zdaj mora iti!

— Ostan še! Pet minut! ga je prosila.

Bil je nevoljen, toda ostajal je. Sedela je na svojem stolu, noge je skrila pod se, bila je zamišljena in molčala, vsa udavljenja od dolgočasja, ki jo je oropal smeha, šale in njene kapice. Čez hip pa je zašepetal:

— Poiđi!

Vsa zmedena sta se poslovila.

Nekega dne mu je povedala, da namerava, da počastiti prihod pomladni v veselico, ki jo bodo priedili pri njeni prijateljici. Tamkaj pa mora človek na vsak način znati plesati, četudi le fokstrot. Ali bi se Stepan navadil plesa v tako kratkem času? Prav gotovo bi odklonil, ker pa ni maral, da bi dvomila v njegove zmožnosti, je dejal:

— Neumnost! Pokaži!

Kajpak, najprvo mora obvladati valček, osnovni ples vseh plesov. Podbrala si je krilo in mu pokazala prve korake:

— Ena, dve, tri... ena, dve, tri.

Z rokami v žepih je stal sredi sobe in opazoval njene gibe.

— Še enkrat! je dejal.

Zdaj je poskusil sam. Slekli si je suknjič in na vso moč se je trudil s svojimi neuobčljivimi nogami. Zoska je stala ob strani in tih udarjala takt v dlani, da se ne bi čulo iz zobe.

— Tako, tako! je govorila. Krasno!

Ko se je malce privadol korakom, je zahteval, da plešeta skupaj.

— Damo mora objeti! je rekla Zoska.

— To znam! je dejal.

In tako jima je čas zelo hitro minil. Zoska mu je prerokovala veliko bodočnost v plesu.

— Nenavadno lahno plešeš! je rekla.

— Vsako delo opravljam z lahkoto.

— Torej bova nadaljevala z lekcijami?

— Le vloge sva spremila.

Drugekrat sta po taktu tihega pripeva plešala vals. Zdaj je že mnogo bolj obvladal korake in tudi z takt je bil bolj občutljiv.

— Trudna sem že, je dejala Zoska.

— Še, še! je prosil. Morava plesati! Čas je kratek.

Po valsu se mu je zdel fokstrot zelo lahak, celo razočaral ga je s svojo preprostostjo.

— Samo takole hoditi sem in tja? je vprašal.

Razložila mu je, da ima tudi ta ples veliko figur, in če uporabi zanj nekaj svoje lastne akrobatične in malce fantazije, da bo prav imenito plesal. In zelo mu je ugajalo, ker je

(Dalje prihodnjic.)

Društvom in Klubom

Za čimborjši gmotni in moralni uspeh svojih priredb jih oglašajte v

“PROLETARCU”

JUŽNOAMERIŠKA “POLITIKA”

Getulio Vargas (slika na desni) je poleg rumunskega premierja Octavianus Goge najnovješji fašistični diktator. Mussolini je hotel to dejstvo podprtiti s tem, da je poslal v Brazilijo svojega sina v aeroplano, seveda v spremstvu par drugih vojnih letal italijanskega izdelka. "Business is Business", pravijo Američani in Mussolini veruje v to pravilo. Na lev je predsednik Argentine Augustin P. Justo, ki salutira brazilskemu diktatorju na njegovem velikem uspehu. To prijateljstvo je le na papirju, kajti Argentina in Brazilija si tekmujejo v vseh ozirih.

Iz Jugoslavije

V sovjetski Rusiji je izšlo v je sklenila jugoslovanska vlada prošlem poldrugem letu precej z Italijo, zelo malo velja. Vsa del slovenskih književnikov v ruskem prevodu. Na primer, tisti ne pisani sporazum, v katerem so baje Mussolinijevi zastopniki ministrom v Beogradu obljubili, da bodo dali Slovencem pod Italijo pravico pridragati v cerkvah v slovenskem jeziku, da bodo dovolili slovenska nepolitična društva in slovenske nepolitične liste. Amak v ruščino tudi že precej drugih del slovenskih pisateljev, ki so bodisi bila že izdana, ali pa vse davno objavljena v kratkem.

V Zagrebu so zadnja leta zgradili za revne ljudi največ takih stanovanj, ki imajo le po eno in dve sobi. Prve so za male družine treh ljudi, dve sobi pa za družini štirih ali petih oseb. Stavbnega materiala ima Jugoslavija toliko, da bi lahko v svojih mestih gradila za delave vsekakor večja in udobnejša stanovanja.

V Ljubljani je tiskarna "Slovenija" izdala brošuro "Hitlerizem", ki vsebuje podatke o nacijski propagandi in nacijskem delovanju ne samo v Nemčiji, ampak tudi kako se razpreza po Jugoslaviji posebno med Slovenci. Kritik, ki jo je ocenil v zagrebškem "Radniku", jo priporoča v naročitev vsem v Jugoslaviji, ki znajo kolikaj slovensko.

Stevilo brezposelnih v Beogradu je tako visoko: Zastopniki strokovnih unij in delavske zbornice so imeli meseca januarja zborovanje, na katerem so ukrepali, kako olajšati njih bedo.

"Istra", list emigrantov iz Julisce krajine, ki izhaja v Zagrebu, poroča: "Na Klancu pri Hrpelju (blizu Trsta) uči župnik veronauk otroke v slovenskem jeziku. Učitelju to ni bilo všeč, pa je razdelil učencem razmnoženo tipkano izjavo, in jih naročil, da naj jo dajo svojim staršem v podpis. Besedilo se je glasilo, da starši zahtevajo, da naj župnik preneha učiti njihove otroke veronauk v slovenščini, zato se naj poslužuje državnega (italijanskega) jezika. Mnogi Slovenci so izjavno podpisali, ker imajo državne službe in jih bi izgubili, če bi se izkazali "neolajnimi" Italiji, nekateri imajo razne obrti, in jim bi oblast lahko odzvela licenco, ostali pa so jo podpisali z strahu pred karabinari.

Reka, ki ima, kakor Trst, zaledje v Jugoslaviji — Reka še veliko bolj, kajti primorsko zaledje Trsta ima Italija, gospodarsko jako tripi. To nekaj lepa razvijajoče se pristaniško mesto vzdržuje Italija umetno in pa s pomočjo madžarskega izvoza in uvoza, ki se preklača v reški luki. Reka ima zdaj nekaj nad 50,000 prebivalcev.

(Continued on page 2)

Akcija za organiziranje klobučarskih delavcev na čikaški west side

Chicago, Ill. — V tovarnah na zapadni strani Chicago, v katerih izdelujejo ženske klobuke, je za poslednji okrog tisoč delavcev, med njimi kakih štiri do pet sto Slovencev. V zadnjem kampanji so se organizirali in zastavili, toda so bitko izgubili, ker je tovarnarjem pomagalo sodišče in policija. Klobučarske tovarne v glavnem delu mesta (v takozvanem loopu) pa so unijo priznale. Tudi v teh delih priljubočno število Slovencev.

Razpečevalci Amer. družinskega koledarja delujemo vsak po svoji moći — morda bi lahko kdo storil v ta namen še malo več kot storimo — ampak nekaj le delamo.

Na naročnike Proletarca v tem delu našega mesta pa aperiram: kadarka vas običejem, če le mogoče, obnovite naročnino, ako je vam potekla. Bo na ta način še vse bolj gladko in s skupnostjo bomo tudi več dela opravili. Saj je to naš list in vsem nam potreben.

*
Naš klub priredi piknik v nedeljo 5. junija pri Joseph Zornu, Bradley Road.

Joseph Lever.

TISKOVNI FOND PROLETARCA

I. IZKAZ

Chicago, Ill. Klub št. 224 JSZ \$15. Fred A. Vider \$2.50, Joško Owen \$1.21, Math Videgar \$1.00, skupaj \$19.71.

Cleveland, O. Andy Gorjanc \$1.20; Joe Maslo \$1; Frank Kranjčević 25c, skupaj \$2.45.

Rock Springs, Wyo. Frank Grum \$1.00.

Bentleyville, Pa. Louis Humar 50c. Strabane, Pa. John Lever 25c.

Peru, Ill. Fred Malgai \$1.00.

Sharon, Pa. Joseph Godina 50c.

Cicero, Ill. Kristina Turpin \$2.35.

Vandling, Pa. Joseph Čebular 50c.

Boone, Colo. Mike Pogorelec 25c.

Collinwood, O. Klub št. 49 JSZ \$10.20.

Frontenac, Kans. Nabrala na seji Pogrebne zadruge Ana Bratkovich \$1.70.

Export, Pa. Joseph Britz \$1.00.

Johnstown, Pa. John Langerholc 60c.

Skupaj v tem izkazu \$42.01.

AGITATORJI NA DELU

Ludvik Medvešek odpotuje

Cleveland, O. — Eden najbolj delovnih "metropolitčanov" je vsekar Ludvik Medvešek.

Tudi ko ga je avto nekje na ulici St. Clair pred nekaj leti zbil na tla, se je pobral, okreval in delal dalje in dalje. Lani pa je sklenil, da gre letos v starej kraj. In pa da tam ostane.

Medvešek se je udejstvoval posebno v SNPJ in pri Slovenskem narodnem domu na St. Clairju. Bil je dolgo tajnik "Napreja" št. 5, ki je še zmenil največji društvo SNPJ — in tajnik Slov. nar. doma do pred nekaj leti, ki je tudi velika gospodarska ustanova. Daje je Ludvik Medvešek deloval v vsakokajih drugih naprednih društvih, v raznih akcijah in kampanjah. Zelezna natura železnih energij — tak je on.

Zadnjih par let je on upravnik "Edinstvo". V sredo 2. februarja so mu prijatelji predali poslovilni večer. Ludvik, potuj srečno in če se naveliča s starego kraja, pridi zopet med nas. — Prijatelj.

SLOVES

Ameriškemu Družinskemu Koledarju

daje njegova raznolika vsebina.

Letnik 1938 je na literarnih prispevkih in ilustracijah izredno bogat. Vezan je v platno. Stane 75 centov. Naročila naslovite:

Proletar, 2301 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

(Continued on page 2)

• KRITIKUJOČA MNENJA, POREČILA IN RAZPRAVE •

USPEŠEN OBČNI ZBOR J.S.P.D.

Chicago, Ill. — V soboto 29. januarja se je vršil v Slov. del. centru občni zbor Jugoslovanskega stavbinskega v posojilnega društva. Udeležba je bila velika kot običajno. Člani so prali, "da se sami prepričajo, kako postane novi tajnik Donald J. Lotrich in v kašnem danju je društvo. Njegovo zelo občino poročilo je bilo prijetno poslušati. Donald je ob tej prilnosti napravil vtič na vse, da je res sposoben za tajnika v tej slovenski denarni ustanovi. Sejo smo končali že ob 11. zvezčer. Včasi so trajale do 2. ali 3. po polnoči. Vsa poročila so bila izborna pripravljena in članom poljudno podana, da jih je lahko vsakdo razume. Tajnik Lotrich je izvajal, v kakem stanju je Jugoslovansko stavbinsko v posojilnemu društvu danes in kakšno je bilo v prejšnjih letih. Dokazal je s številkami, da društvo napreduje in postalo močna finančna ustanova, če bodo ostali člani dovolj sodelovali. Delničarji, ki so bili na seji in zastopali večino deležev, so izjavljali drug za drugim, da je njih resna volja pomagati, da postane ta zavod tako močan, da bo lahko vsakemu izplačal, kar mu pripada, ko hitro bo vprašal za svojo vsto.

V priznanje sedanjemu tajniku in direktorju je dejstvo, da ne daje pri zahtevanju izplačil nikomur prednosti. Vsakdo, ki je zahteval kako vsto, je dobil največ 10 odstotkov svoje vloge. Ta občni zbor je sklenil, da to pravilo ostane v veljavni tudi v sedanjem letu. Prej se je dogajalo, da so nekateri lahko dobili vse, posebno direktorji, drugi pa so zmanj vpraševali za svoj denar. Tajnik Lotrich je konstatiral, da sedaj ni za nikogar izjemne, pa naj bo direktor ali pa samo član JSPD.

Po mojem mnenju je sedanjem direktorij po gospodarskih zmožnostih veliko boljši, kot nekdanji odbori. Dogodilo se, da mu je dolgo predsedoval človek, ki ne samo da je društvo veliko dolgoval, ampak ni skozi leta poravnal niti svojih obveznosti, češ, kriza je tu, kaj morem! Ljudje so v takih okoliščinah moralni izgubili zaupanje v to ustanovo baš radi takih slučajev.

V sedanjem direktoriju so Donald J. Lotrich, Vinko Ločnikar, Frank Udovich, Charles Pogorelec, Pavel Vesel, Anton Trojar, Joško Ovan, Jakob Zupančič in Frank Zaitz.

Ako ne bo kakih posebnih gospodarskih nepriček, na primer, povečanje sedanja gospodarskih križev, sem uverjen, da bo JSPD vse prejšnje hibe svojega gospodarenja prebolelo, in postalo toliko solventno, da bo lahko vsak član dobil svoj denar v dobrini banki. Izgube v prošlosti so bile precejšnje. Poročali so o njih brez oklevanja tajnik Lotrich, blagajnik Frank Udovich in nadzornika Matt Kure ter Jacob Zupančič.

Ako ne bo kakih posebnih "šibbe božje", se nadajem, da bo direktorij v stanju spraviti Jugoslovansko stavbinsko v posojilnemu društvu tako visoko, da bo lahko svojo aktivo pisalo z milijonsko številko namesto s stotisočaki. — Peročvalec.

Japonska vojno že ostro občuti

Posebni vladni biroji na Japonskem določajo, koliko sme kdo kupiti teh in koliko onih živil, kakor na pr. v Zed. državah med svetovno vojno, le da so naredbe na Japonskem še veliko ostrejše, ker je tam pomajkanje resnično, ne pa umetno, kakor so ga tedaj v tej deželi ustvarili špekulant. Japonska hrani tudi s papirjem in časopisi vseled tega omejujejo obseg. Voščilne karte so bile prepovedane že pred novim letom.

Demokratije se tukaj tako kregajo in tudi "A. D." je za-

ŠTIRI KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE SAMO ZA \$1.25

- 1.) KOLEDAR, ki obsega nad sto strani gradiva in slik.
- 2.) ŽENIN IZ AMERIKE. Povest. Spisal Anton Tanc.
- 3.) FRANCIIA IN FRANCOSKO LJUDSTVO. Spisal C. Petelin.
- 4.) SINOVI PREDMESTJA. Povest. Spisala Mimica Konič.

Vse štiri knjige Cankarjeve družbe dobite za \$1.25.

Pošljite naročilo čimprej. Naslovite:

PROLETAREC, 2301 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SLIKA ZIME

Letošnja zima je ponekod jako ostra. Plavbeni kanali in jezera so polni ledu. Gornja slika je z reko Hudson v New Yorku. Ledu je bila reka takito polna, da se ladja morala ustaviti.

TO IN ONO IZ CLEVELANDA

Cleveland, O. — Ko smo miše molili očenaš, smo ga končavali: "...kakor v nebesih, takon na zemlji..."

Ako vam hočem poročati o depresiji, lahko tudi končam: "...kakor drugod po Zed. državah, tako je tudi v Clevelandu..." Vsa podjetja odpuščajo delavce. Storili so to pri Fisher Body Co., v železniških delavnicah družbe New York Central v Collinwoodu itd.

Vid Janeček, uposten pri investigiranju tovornih vlakov pri N. Y. C., je padel 21. januarja pri delu v vagona in se težko ponesrečil. Razširili so govorico, da je v bolnišnici umrl. Izkazalo se je, da je hotel nekdo na njegov račun igrati "privi april". Vid je namreč že doma in stanje se mu je obrnilo na bolje.

V sosednjem Euclidu se radije. Recimo naši rojaki, ki verujejo v demokratsko stranko. Oni so v večini. Nedavno so poslali protest v "Enakopravnost" proti "Ameriški Domovini". Slo se je radi neke policijske službe.

Naš vpojeni policaj Master je poznan med collinwoodskimi bivšimi butlegarji kot njihov sovražnik. "Ameriška Domovina" se boji, da bo i zdaj preveč strogo napram našim rojakom, ki se pečajo z oponjimi pijačami. Nu, nadejam se, da ne bo strogo napram društvo in ne proti "A. D.". Saj tudi v Collinwoodu ni bil. V Slovenskem delavskem domu se ni on nikoli vmesaval v društvene zadeve. "Butlegarjem" pa brkone ni zaupal, kajti kapitan Harwood je bil z njimi zelo razčaran. Na sodišču so pričali proti njemu oni, kateri je protežiral.

Demokratije se tukaj tako kregajo in tudi "A. D." je za-

pletena v demokratski špetir. In pa Chas. Lampe in drugi, ki nimajo o demokraciji nikakega znanja.

Po konvenciji SNPJ v Clevelandu lansko leto je bilo izmenjanih par dopisov med delegatom Josip Durnom in Mrs. Lokarjevo, materjo znanega John "Lindy" Lokarja. Ker je v njuni polemiki Mrs. Lokar zapisała, da je bil Joseph Durn cerkveno poročen, ji je slednji objubil tisoč dolarjev nagrade, aka dokaže, da je to res. Tisočak je še pri Durnu.

V "Komentarju" v "Proletarju" sem čital nekaj o predsedniku društva "Mir" SNPJ Celinu. V "Prosveti" je imel dopis, ki ga je meni naslovil. Ni bojazni, da bi me takci dopisniki ustavili pisati dopise. Vsa Celin tega ne bo dosegel. Da bi me ustavili, se bi morali pojati drugačni dopisniki v drugačnih kožuhih. Bom rekel kar po domače, kakor je med ameriškimi Slovenci navada: "pošlj sem dopise v liste ko je Celin v okolici Šent Petra na Kraju še kpoze pasel!"

V petek 4. februarja je seja našega socialističnega kluba. Vrši se v čitalnici SDD na Waterloo Rd. Dolžnost vas veže..."

Frank Barbich.

Frank Hudale umrl

V Berwynu, tik Chicaga, je prošlo soboto umrl roják Frank Hudale. Star je bil nad 60 let. Podlegel je na operaciji. Pogreb, ki se je vršil ta teden, je bil civilen. Zapušča dva odraščena sina in ženo. Pokojnik je bil rojen v Jurki vasi pri Novem mestu na Dolenjskem. V Ameriko je prišel leta 1898. Po poklicu je bil mizar. Z znamenjem rojakom John Skavicom sta bila "partnerja" pri delu kakih 20 let.

Frank Hudale je bil od kar počna pisec teh vrstic svobodomislec. Bili je sposoben tolerirati mišljenje kogarkoli, kajti Frank ni bil fanatic, pač pa človek, ki je mtrnega značaja. Verjel je v svoje, imel svoje prepričanje, a ob enem je spostoval nazore drugih.

Njegovi soproti, sinoma in drugimi sorodnikom iskreno so žalje.

Domača zabava društva št. 39 SNPJ

Chicago, Ill. — Nahajamo se v času veselic, maškarad, predstav in druge podobne ročotije. Naše društvo ne bo priredilo nočesar, kar bi spadal med zgoraj omenjene, priredilo pa bo privno domačo zabavo, na kateri bo obilo zabave in vsega kar spada na take prirede. Višla se bo v soboto večer 5. februarja v spodnji dvorani S. N. P. J. na Lawndale in 27. ceste. Vstopnina je mala, le 25¢ za osebo.

Naj omenim, da se naše društvo vedno rado odzove na razne apele za koristne stvari, ki prihajajo pred društvo. Tako je na primer prispevalo iz svoje blagajne in potom kolekte

P. O.

med člani za bojevni španške republike \$32.10. Društvo je tudi včlanjeno v Prosvesni matični in plačuje \$1.00 na mesec. Razume se, da nam ni žal teh centov, ker vemo, da so šli za dobro stvar, toda s takimi podporami se blagajna izčrpa, in jo je treba napolnititi na en ali drugi način, da bomo mogli podobna dela tudi v naprej vršiti. Torej vabimo vse tiste, ki so radi veseli in dobre volje in ki vedo ceniti dobra dela organizacije, da nas obiščejo v soboto večer 5. februarja, in se vesele z vsemi, ki bodo tam.

Chas. Pogorelec.

Polovica prebitka prihodnje prireditve klubšt. 1 gre Proletarcu

Chicago, Ill. — Na seji kluba št. 1 koncem januarja je bilo sklenjeno, da klub prispeva polovico eventualnega prebitka na svoji prireditvi v nedeljo 20. februarja "Proletarju".

V soboto 29. januarja je naš stavec Joseph Koshak praznoval svoj 63. rojstni dan. Prisel je s šibta večer, sosed vrtnar Mike Reading pa ga je razveselil z rožami, ki jih je prinesel iz rastlinjaka, katerega upravlja. V nedeljo zjutraj se je oglasil pri meni okrog 7. ure, kakor navadno. Šla sva na delo na "north side", pa mi je imogrede povedal o tem svojem "prazniku". Ko sva došla na delo na "north side", pa mi je imogrede povedal o tem svojem "prazniku". Ko sva došla na delo na "north side", pa mi je imogrede povedal o tem svojem "prazniku". Ko sva došla na delo na "north side", pa mi je imogrede povedal o tem svojem "prazniku".

Dalje je klub sklenil prirediti enkrat to zimo ali spomladis en "big doing" v korist Španije. Kot znano, je naš JSZ svoječasno razposlala pisma vsem svojim klubom in vsem društvom naprednih podpornikov jednot in v zvezi z navodilom, da se naj prispevke posiljati bodisi glavnemu uradu JSZ ali pa SNPJ. Oba urada sta jih poslala odboru, kateremu načeljuje David Dubinsky. Ves denar je bil porabljen edino v nabranem imenu, kajti pisarniško delo z naročila, da naj skonča delo zgodaj večer, kajti pripravila mu bo večerje, kakršno ima najraje, njun gost pa bo Mike Reading.

Zelim, da bi s Košakom še dolgo let delala skupaj in se kregala, kakor vsak teden že skozi celo vrsto let. — Urednik.

Mann o Zoli

Znani nemški književnik Heinrich Mann, ki se je dačno z drugimi intelektualci umaknil iz Hitlerjeve Nemčije, je danes izdal v Parizu knjigo o Emilio Zoli, ki je dobla med kritiki in publiko zelo dober odziv.

ganizirajo in s pomočjo unije izboljšajo razmere. V vsem rudniškem svetu ima omrežje špijonov in provokatorjev. V sedanji krizi je unija Mine, Mill and Smelter Workers del pričela z organizatorično kampanjo. Z njo je v tej kampanji sodelovalo bratovščina železniških kurjačev in strojevodij, kajti tudi železniški delavci, ki delajo rudo na pomebi v Duluthu in Two Harbors, niso bili organizirani. Družba Oliver ni trpela nobene unije, gojila pa je posebno kompanijsko društvo v smislu kompanijske unije in se to šele pozneje leta.

Pod new dealom pa so delavci dobili nekaj začetne, zpopadene v zakon, kateri družbam preprečuje odslavljati delavce vsled njih unijskih aktivnosti. Tudi postava, ki delavcem jamči pravico do kolektivnega pogajanja, jim je bila v korist. Ampak tukajšnji rudniški družbi ni za take postave in jih je kršila. Leta 1934 je zaprla rudnik Spruce na Evelethu, v katerem je delalo že stotine Slovencev, da se maščuje nad delavci, ki so pristopili v unijo, in istočasno je zaprla rudnik Mesaba na Virginiji vsled istega vzroka. Ko je ta dva rudnika nato spet otvorila, ni hotela sprejeti nazaj v delo 66 delavcev, ker so za unijo najbolj delovali. Vse je vpisala na črno listo, da ni bilo zanje dela v nobenem rudniku. Unija se je zanje pritožila pri vladnem odboru, katerega naloga je v smislu Wagnerjevega zakona reševati take spore. Imenuje se uradno National Labor Relations Board. Septembra lanskega leta je ta odbor vzel pritožbo v pretres, odredil zaslivanja in izdal svoj pravorek. Ugotovil je, da je družba kršila zakon in obsoledlo 66 delavcem plačati \$33,000 in jih spet uposlit, aka pa se ne vrnejo, jim mora plačati \$66,000, ali tisoč dolarjev vsakemu. Unija je delavcem priporočila, da naj rajše vzamejo vsoto \$33,000, ki znaša \$500 za vsakega in se posluži pravice.

V prenosu, odredil zaslivanja in izdal svoj pravorek. Ugotovil je, da je družba kršila zakon in obsoledlo 66 delavcem plačati \$33,000 in jih spet uposlit, aka pa se ne vrnejo, jim mora plačati \$66,000, ali tisoč dolarjev vsakemu. Unija je delavcem priporočila, da naj rajše vzamejo vsoto \$33,000, ki znaša \$500 za vsakega in se posluži pravice. Tako je mogočna Oliver Iron Mining kompanija prvič izgubila bitko in spoznala, da imajo tudi delavci pravice, ne samo bogataši. To je bila za unijo rudarjev sijajna zmaga. Mnogi listi, ki so pod kontrolo ali pod plivom jeklarskega truda, so o njih počeli tjavači, kot da ni vse skupaj nič, drugi, več ali manj neodvisni od truda, pa so razglasili razsodbo čitateljem v pravi luči. Posebno še delavski teknik "Midwest Labor", ki izhaja v Duluthu. Ta ni prav nič skrival svojega radovanja nad zmago. — Peročvalec.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI NAROCITE SI DNEVNIK "PROSVETA" Stane za celo leto \$3.00, pol leta \$3.00 Ustanavljajte nova društva. Deset članov(nic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je: 2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Hujanov "tavern" zdaj slovesno odprt

Chicago, Ill. — Naš znani stavec John Hujan se zdaj gradi s kozarci. Tako zahteva njegov novi poklic. Prečko sobote je svoj salun, ali "tavern", "ovesno" otvoril. Pomagal mu je pri tem delu prejšnji lastnik Anton Medved in mnogi drugi, kajti tudi železniški delavci, ki sta jih John in njegova žena Theresa mobilizirala za ta večer. Ljudi pa je bilo toliko, da se je vse "trlo".

Hujan je dolej delal le v majnah in v Chicagu pa v fabrikah. Misli je, da je tako trdo dela. Zdaj šele pa je izprevadel, da je "tavern" tudi salmenško "taf džob". Moraš delati včasi noč in dan. "Saj rad delam," pravi on. In Theresa pa, "me too". Pa bo šlo. "Bog vama daj srečo," je rekel John Težak, ki jima vsako jutro "sklina" njun tavern. — N. N.

Naš stavec

Skoro vse, kar čitate v Proletarju, postavi v tiskarni Adria na rojaki Joseph Koshak. On ni novinec v tiskarskem poslu, kajti delati je začel v tiskarnah že pred mnogimi leti. V Ameriki je bil upravitelj menda kajkih treh slovenskih tiskaren v enem ali drugem času, uposlen pa skorov v vsaki, kar jih je bilo in jih še poslje, ker je dober in vosten delavec. Njegova napaka je le, da je včasi male "prešten". On na take očitke odgovira, "kdo pa ni siten?" "Proletarca" in "Prosvelo" je stavljal že v Narodni tiskarni, nato je bil nekaj časa v tiskarni SNPJ, potem pa šel k Adriju, kjer je stavljal "Radnika" in razne druge liste. Večino gradiva za Ameriški družinski koledar je postavil za letnike, ki so bili tiskani v Adriju, on.

V soboto 2

BRATKO KREFT: KLAVIR V BARAKI

Mrtvemu dekletu v spomin.

Stanujem v podstresju. Pdmoj so veseli ljudje. Ves čas nekdo igra na klavir. Mogoče igra skilasta hčerka hišnega gospodarja. Mogoče je kdo drugi. Tuji so. Jaz stanujem v podstresju. Moja soba ima zverišen strop. Samo za dva koraka dol za dva koraka nazaj je prostora v njej. Vse drugo je zasedeno. Lončena, stisnjena peč, postelja, miza... In tako dalje. Vsakodnevne potrebuščine.

Pod menoig igra klavir. Skozi vlažne stene prihajajo glasovi tuje pesmi k meni. Vabijo, kliči, v spominu grade lik spomina. Klavir v baraki. Bled obraz in bele roke se vzpenjajo k meni.

"...Lija!"

1.

Ozka in blatna je tista ulica še vedno. Malokaj grem skozi njo. Zašel sem vanjo kakor velikokrat zajde samoten, zamisljen popotnik s svoje poti. (Kakor počitki so taka samotna, prazna pota.)

In sem šel.

Po soteski sem šel. Na levi in desni lesene stene na cemmentnih podstavkih.

Posopija parne žage, ki ves dan od osme zjutraj do šeste zvečer žaga. Ropoče. Po svojo delovno pesem in raztrgani delavci se plazijo po visoko zloženih deskah in hlopih. Zjutraj, opoldne, zvečer tuli sirena. Rezko, kakor z jetičnim glasom, ki boli uho in srce. Delavci življo, preklinajo in se kregajo med seboj. Lokomobile sope, tovorni avtomobili brenče kakor razjarjeni sršeni.

To je vse. To je pesem parne žage in vseh tistih, ki so vkljenjeni v njen delokrog. Tudi leseni, na cementnih podstavkih stojecih sten. Večkrat sem šel po tej ulici in ji nisem občutil. Moje misli niso bile njene misli in tuja tuja se nikoli ne pozdravita, se nikoli ne doživita.

*
Mrak. Prvi, tiki, šepetajoči mrak. Za gorami je ravnokar zahajalo solnce. Skozi preostale razpokane se je prikradlo nekaj žarkov zahajajoče zarje v sotesko.

Samotno je odmeval moj krank skozi ulico. Sirena je že bila odtulila svoj večerni pozdrav. Delavcev ni bilo nikjer.

"Svinja ti, pijana, prekleta. Baraba. Vse bo zapil."

Od nekod so prihajali preklinjajoči glasovi. Nato kriki in ropot, kakor da se tepejo ljudje ali kakor da ceptajo nestrpni konji v hlevih.

Sredi soteske, stisnjene med tovarniške stavbe, stoji baraka. Nikoli poprej je nisem videl. Glasovi so prihajali iz nje. Divji, prostaški glasovi moškega in ženske, ki sta se kregala.

Postal sem radoven in se ozrl na barako. Na lesenem oknu so cvetele cvetlice in vmes med ropotom je nekdo igral na klavir. Sprva tiko, boječe kakor oči nedolžnega dekleta, vmes težki akordi, ki so tolki in bičali.

Pesem sredi soteske, ki je parna žaga, kletev raztrganih delavcev in nizka baraka. Klavir v baraki. Svetla misel, lepo čuvstvo v blatni ulici.

In sem poslušal. Vse. Krik. Kreg, Kletev. In pesem. Nenadoma so se odprla vrata in na cesto je stopil pijan človek.

"Preklete babe. Hudič jih je ustvarili." Nisem se zgnal. Poslušal sem dalje in gledal v baraku. Mož je pustil vrata odprtia in v trenutku se je za njim pokazala debela, redčelična ženska. Z naglostjo je prišla in z roko je zamahnila v zrak.

Samo to sem še videl. Nato sem občutil mokroto na svojem obrazu. Na tleh poleg meni je obležala v kepo živila mokra cunja.

Sogledali smo se. Mož je za trenutek prenehal s kletvijo. Ženska na pragu se je molče ustavila. V sobi je utihnil klavir.

"Mama, kaj vendar počenja?"

Skozi okno je gledala temnoplavla glavica in najine oči so se srečale...

"Oprostite, gospod, pijan sem in z ženo sva se sprla. Cunja je bila namenjena meni. K nesreči je zadela vas. Oprostite! Moja žena je vrag. Šreča, da ni priletelo poleno..."

Njegov glas je bil ponižen in jecljajoč. Nato je izginil po ozki ulici. Tudi njegova žena se je skrila v baraku in založnula vrata za seboj.

Hotel sem iti. Oko se je še enkrat vrnilo tja k oknu, kjer je bil med cvetlicami lep obraz.

Tih pozdrav.

Sel sem. Sledila mi je pesem klavirja v baraki.

Tako sva se spoznala, tako sva se prvič pozdravila.

2.

Oče je bil prej uradnik pri sprediciji. Dobro, skoraj razkošno so živel. Nekega dne pa je kontrola razkrila pomanjkljaj. Nekaj tisoč dinarjev. Več jih je bilo krivih. Zaradi sekretarja, ki je bil tudi vpletten in ki je bil sicer zelo ugleden mož, so zamočali in jih niso tirali pred sodnijo. Samo odpustili so jih.

Tako je Lija priromala z očetom in materjo v baraku, kjer ni bilo treba plačati namnjnine. Malo so se uredili, veliko so prodali. Vse tisto lepo, razkošno, kar so prej imeli za živiljsko ugodje in prijetnost, so prodali.

Klavir je z jokom in sklenjenimi rokami rešila Lija. "Kaj bo s klavirjem v baraku..." sta govorila oče in mati. Lija je prosila in izprosila. Klavir je priromal iz parketne sobe v vlažno barako. In Lija je imela poleg njega svojo posteljo.

Mati je hodila po svojih polih. Oče se je potikal po neštalinah službah. Lija je ostajala doma v vlažni baraki in pospravljala, igrala in pela...

Udarec, ki jih je doletel radi tista denarja, je bilo treba hitro prebiti.

Po tisti mokri cuhji sem šel zopet tje in tih pozdrav je zavil v besedo. Skozi leseno okno, kjer so evelje cvetlice, se je stegnila bela roka.

Roke so se dotaknile in pozdrav je bil več kakor pozdrav. (Roke govore tiko govorico duša.)

Mati in oče se nista brigala za najine pogovore. Se poslušala jih nista. Vmešala se nista nikoli. Zivelja sta svoje živiljenje kakor Lija, ki je v vlažni baraki sanjala o lepem živiljenju, o Liji, ki bo vstala in se vzpel iz ozkosti ozke ulice.

In takrat bo romal klavir na zaga in soteska bo kakor balada med romancami. Vse bo živiljenje, mladost, veselje.

Tako je govorila Lija iz vlažne barake ozkoršne ulice in moja roka je vedno bolj drhnala, kadar se je srečala z njo. Oči so bile trudne, lica so bledela od vlažnosti barakinih sten, pesem klavirja je zamiral v kletvi očeta in matere in raztrganih delavcev. Zamirala v soteski parne žage in cvetlice sirenje...

3.

Dež in sneg. Vse se je mesto v tistih dneh. Dolgo časa že nisem bil v tisti ulici. Kot slučajan gost sem prisel v njo. Kot slučajan gost sem hotel prihajati tje in izginiti.

Vendar je ulica klicala. Lija, trpeča pesem, klavir v baraku. Moja soba ima zverišen strop in stiska človeku srce in dušo.

Moral sem iti zopet tje, kjer sem so hotel odtujiti, pozabiti in ne mislit. Čemu bi hidil človek gledat bede bednih, jokat z jokajočimi? Ne pogled, ne jok, ne beseda ne pomagata...

Res, ne pomagata...

Srce pa je klicalo... in sem šel.

Vstopil sem v barako kot star znanec. Odprto je bilo in v kuhinji mi je legal na pljuča težak, smrdljiv duh. Vse je bilo v neredu in nekaj ostri duh po zdravilu se je mešal med druge.

Potrkal sem.

"Naprej!"

Boljan glas me je priklical v sobo. Vlažni somrok je bedel v njej in izprva nisem razločil ničesar...

EVROPSKA CIVILIZACIJA V MASKAH

Nomčica pripravlja svojo mladino na vojno. Zgoraj sporabljati maske proti plinom. Ta "pouk" je speljan pripor, kjer otroci v tretjem rajhu vežbajo, kako se v vse izole.

FALCON CORNER

Editor: Mitzi Oyen

Notes from the meeting, January 29, 1938.
Meeting was called to order at 10:30. Our chairman for the meeting was Robert Skavich.

Inventory was taken of the Falcon property which had been lying idle in a drawer. There were eleven members present. The Red Falcons will present their social on Sunday, March 27, 1938. The meeting was adjourned at 11:45 with the singing of the Marcellaise.

The Arrow and The Song
By H. W. Longfellow

I shot an arrow into the air
It fell to the earth, I knew not where
For, so swiftly it flew, the sight
Could not follow it in its flight.

I breathed a song into the air
It fell to the earth I knew not where
For, who has sight so keen and strong
That it can follow the flight of song?
Long, long afterward in an oak
I found the arrow, still unbroke
And the song, from beginning to end
I found again in the heart of a friend.

(Contributed by Ivan Ladstatter.)

Help the Spanish Children

A bunch of Spanish children in Madrid were playing in the backyard behind the block of apartment houses in which they lived. They didn't have to go to school that day, because their teachers were out fighting the fascists who were pounding at the very gates of Madrid.

Soon a squadron of fascist bombing planes (given to the Spanish fascist butchers by Hitler and Mussolini) started to fly low over the apartments. They flew low enough so that the fascist pilots could see the children playing. Then they started dropping bombs. The children started running. The bombs came closer to the apartments. Then — boom! The bombs landed. The houses were blown to bits. The children were killed.

The Spanish workers who are fighting so bravely aga'nt fascism, want to save the lives of their children. So they are getting together all who live in the battle section and are sending them to safe places. But the children realize that the fighting going on around them concerns not only their lives now, but in the future. They know, if Franco and his fascists win, that they will be crushed under a bloody tyranny everyday of their lives. When they grow up they will get low wages, have no liberty, won't even be able to say what they think. They will be worse than slaves all their lives and so the workers' children in Spain are trying to help their fathers and brothers by doing their bit in the fight against Fascism.

They collect money and books for the wounded fighters, they do messenger service and prepare themselves for the day when they can help the workers' struggle even more than at present.

But the fascists have killed thousands of cows and chickens and destroyed hundreds of farms. There's a terrible shortage of food and of clothes. The Spanish children are hungry and they need warm clothes for the cold winters, a starving child can't grow up to be a strong fighter for the workers.

Frank Oblak
(From the Falcon Call.)

More items next week.

Friendship!

CORRECTION

Under the Falcon Corner last week in the sentence, "The Red Falcons wish to thank Mr. Spolar for the delicious box of candy," the name Spolar should have been Sprohar.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON

OFFICE HOURS:

2:00—4:00; 7:00—8:30 Daily

At 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212

At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100

Wednesday and Sunday by appointments only

Residence Tel.: Crawford 8449
If no answer—Call Austin 5700

Militariziranje Ho-landske

Holandska doslej ni gojila bogove koliko militarizma.

Am-pak zdaj, ko je oboroževalna manjija zajela ves svet, si tudi ona gradi vojne ladje, obvezno vojno službo za pehoto pa je podpaljala s pet na enajst mesecov.

Proti predlogom vlade za oboroževanje so v opoziciji demokrati in socialisti.

1939.

CHICAGO. — Dramska predstava klubu št. 1 JSZ v nedeljo 26. februarja v dvorani SNPJ.

CHICAGO. — Koncert "Save" v nedeljo 23. aprila v dvorani SNPJ.

CHICAGO. — Koncert soc. "Zarje" na Zalivni dan 24. nov. v dvorani SNPJ.

CHICAGO. — Koncert "Save" v nedeljo 27. novembra v dvorani SNPJ.

NOVEMBER

CLEVELAND, O. — Koncert soc. "Zarje" na Zalivni dan 24. nov. v dvorani SNPJ.

CHICAGO. — Koncert "Save" v nedeljo 27. novembra v dvorani SNPJ.

1939.

CHICAGO. — Dramska predstava klubu št. 1 JSZ v nedeljo 26. februarja v dvorani SNPJ.

CHICAGO. — Koncert "Save" v nedeljo 23. aprila v dvorani SNPJ.

CHICAGO. — Koncert "Save" v nedeljo 27. aprila v dvorani SNPJ.

NOVEMBER

CLEVELAND, O. — Koncert soc. "Zarje" na Zalivni dan 24. nov. v dvorani SNPJ.

CHICAGO. — Koncert "Save" v nedeljo 27. novembra v dvorani SNPJ.

1939.

CHICAGO. — Dramska predstava klubu št. 1 JSZ v nedeljo 26. februarja v dvorani SNPJ.

CHICAGO. — Koncert "Save" v nedeljo 23. aprila v dvorani SNPJ.

CHICAGO. — Koncert "Save" v nedeljo 27. aprila v dvorani SNPJ.

NOVEMBER

WOMEN PAID LESS THAN MEN FOR SAME WORK

How do women's wages compare with men's?

This question is answered for large groups of workers in a recent publication of the women's bureau of the United States department of labor, entitled Women in the United States. The study, made by Mary Elizabeth Pidgeon, discusses the question of women's compensation as one important aspect of their economic status.

Women's wages — the amounts they have to live on — almost invariably are at a lower level than those of men, the report points out. This difference is remarkably universal, both in extent and in degree, no matter what the year, the locality, or the type of occupation.

"Light" Work Cited

It is true that women's occupations generally differ from men's and frequent attempts are made to justify women's low wages in manufacturing, for example, on the grounds that women are doing the lighter operations, with the implication that the former are worth only a low cash wage.

Actually, many of the "light" jobs performed by women require a delicate and careful touch, a type of skill possessed by few men and more and more needed in connection with the industrial processes today.

Women's low wages are due, according to the report, partly to the fact that their work has been concerned with unpaid household tasks, traditionally and unsoundly considered of low money value, and that their labor is used to a large extent in seasonal industries.

Seek Minimum Wages

Nor has their necessary responsibility for support of dependents been given the proper recognition, although abundant evidence of such responsibility is contained in the bulletin. Industrial home work — the giving out from the factory of articles to be made wholly or in part in the home — is another factor in depressing women's wages, at least in manufacturing.

Closely linked with the efforts to put an end to exploitation of women with regard to their wages has been the minimum-wage movement that has received so much impetus the past year, it is pointed out.

The primary purpose of this movement has been to set a bottom figure below which women may not be paid, and thus it has drawn their wages more nearly up to the level already maintained in the payment of men.

Half of Men's Wages

Regardless of the type of work done, average weekly wages of both men and women in a wide range of industries, reported for more than 10 years in three large industrial states — Illinois, New York and Ohio — and cited in the bulletin show that throughout the period studied women's weekly wages are only from 50 to about 60 per cent as high as men's.

WESTERN FELT LABOR BOARD HEARING ENDS AFTER LONG TRIAL

CHICAGO.—After almost a month long hearing during which charges brought by the Textile Workers Organizing Committee of the C. I. O. against the Western Felt Works were aired, the hearing came to an end early this week when the last of the witnesses were heard. The Trial Examiner, Dr. John A. Lapp, who presided over the hearing, will render his decision as soon as he completes his study of the more than 3,000 pages of testimony.

The Western Felt Works, largest felt cutting and manufacturing plant in the world, employing a number of local SNPJ members, was charged with four violations of the Wagner Act by the T.W.O.C., namely: (1) refusing to bargain with the Western Felt local of the T.W.O.C. despite the fact it had an overwhelming majority of the company's 500 workers in its ranks; (2) fostering a company union; (3) intimidating and coercing employees to prevent them from joining the C.I.O. union; (4) discrimination against union members, and refusing to take back over 77 strikers.

Testimony of the more than 100 witnesses brought out charges that the company hired slugs, bribed employees to come back to work and made various threats against employees to induce them to come back to work. One of the slugs whom the company was accused of hiring is Martin O'Leary, notorious Cicero hoodlum who was a suspect in the

Chicago Labor Party Conference

Chicago, Ill. — With 192 official delegates from 84 organizations present representing 100,000 workers, the Labor Party of Cook County met for its largest convention last Sunday.

Delegates came from Unions, the Illinois Workers Alliance, Women's Sick and Death Benefit Society, S. N. P. J., Workmen's circle, Jewish National Alliance and Poale Zion.

The convention then emphatically went on record for the four point program recently adopted by the Auto Workers Union; support of the labor consumers boycott of Japanese goods support of the Ludlow-LaFollette amendment, withdrawal of armed forces from China and public opposition to the Roosevelt naval building and militarization program.

Socialists in the machinists, clothing workers and Workers Alliance and other unions have taken an active part in supporting the Illinois Labor Party according to the policy of the Socialist Party of cooperating in every genuine and clear cut move towards independent labor political action.

BUTTONS

By CARL SANDBURG

I have been watching the war map slammed up for advertising in front of the newspaper office. Buttons—red and yellow buttons—blue and black buttons—are shoved back and forth across the map.

A laughing young man, sunny with freckles, climbs a ladder, yells a joke to somebody in the crowd, And then fixes a yellow button one inch west And follows the yellow button with a black button one inch west.

(Ten thousand men and boys twist on their bodies in red soaks along a river edge, Gasping of wounds, calling for water, some rattling death in their throats.) Who by Christ would guess what it cost to move two buttons one inch on the war map here in front of the newspaper office where the freckle-faced young man is laughing to us?

PROLETAREC

Our Doings Here and There

By Joseph Drasler

Ethbin Kristan will Speak at 35th Anniversary Celebration of Branch No. 1, JSF.

Chicagoans will have the opportunity of hearing Ethbin Kristan who is scheduled to headline the program celebrating the 35th Anniversary of Branch No. 1, at the SNPJ Hall, Feb. 20.

Ethbin Kristan, in spite of his 70 years is carrying on today with the same vitality of his younger days. He is editor of "Cankarjev Glasnik," and regular contributor to numerous other publications.

The Slovene play, "Jernejek" and an English on-set play, "The Terrible Meek" will be highlights on the program. Declamations, speeches and other numbers will complete the program after which there will be dancing in both halls.

Tickets sold in advance of the program make up one of our biggest sources of income and one to which every member can contribute his work. Don't set your tickets on a

A special appeal is hereby made to those workers engaged in these shops. Information can be had by calling Dearborn 1663.

Not for Chicago

It wouldn't be the first time that Chicagoans have been jipped out of seeing the truth laid bare.—The recent attempt to bar the "March of Time" newsreel from Chicago, we mean.

The film reveals the completeness of Nazi supervision of German youth, with various phases of training for war; also the girls being trained for their part in compulsory labor camps. The rigid rationing of food supplies; the vicious attacks on Jews; the suppression of religious groups and the activities of the German Bund in the United States are pictorially exposed.

It was Mayor Kelly and his police department who said "nothing doing" to the show, "Tobacco Road," fearing it was too "realistic" for Chicago sensibilities. The same fate was dealt out to a newsreel of a Viennese riot because of the bad effect it might have on "immature minds" in Chicago and to the film called "Hitler's Reign of Terror," while the Memorial Day strike riot film was permanently banned. It's getting so that one has to go outside the city to see many of the current pictures especially those revealing the truth.

Viewing the situation from any angle you wish, the censors consider Chicagoans nothing more than a collection of hysterical boos, nitwits and simpletons.

THIS WORLD OF OURS

Epidemics are good for doctors, undertakers and tombstone makers.

Conflagrations are good for architects, bricklayers and carpenters.

Shipwrecks are good for shipbuilders and jobless sailors.

Boll weevils are good for cotton raisers, chinch bugs for wheat raisers and hog cholera for hog raisers.

Floods are good for farmers and drouths are more profitable than just enough rain.

Troubles are good for lawyers.

Scandals are good for newspapers and murders are better still.

When a fellow falls off a skyscraper and breaks his neck, business looks up for the guy looking for a job.

One man's death is the other one's bread.

Debts are good for bankers, horse droppings for street sweepers, and dust storms for carpet cleaners.

Bankruptcies are good for receivers, bolts for surgeons, and boiler explosions for boiler makers.

Toothache is good for dentists, blots out for tire-fixers, and empty splash-pans for garagemen.

Every man's hand is raised against every other man's unless it's in the other's pocket; held out in front in supplication; or behind the back for bribe.

Otherwise Capitalism is the best order devised by the human mind and if you don't like it, you're nothing but a lousy Red who ought to be shot for riling up the people against each other. — American Guardian.

shelf to be forgotten until someone reminds you of them. Carry them along with you and make some attempt to turn them into cash. We've got to have this cooperation from our members if we are to make it a fitting celebration.

One half of the proceeds will be donated to the Sustaining Fund of Proletarec.

At the January meeting of Branch No. 1, it was decided that we sponsor a large affair for the benefit of the Spanish Loyalists and their struggle for democracy.

A committee of six — Anton Garde, Joseph Drasler, Joseph Oblak, Alice Artach, Josko Oven and Mary Oven, have charge of arrangements. One of the largest halls in the Lawndale neighborhood will be engaged and a program presented impressive enough to draw the attention of all who believe in democracy and are in sympathy with the Spanish Loyalists and their struggle against Fascism.

A SWELL PARTY

Milwaukee, Wis.—A large and enthusiastic crowd gathered at the first card party of the year sponsored by the Yugoslav Socialist Branch No. 37, Sunday, January 23 at the South Side Turn Hall.

Competition for the many valuable prizes was keen. That the committees did their planning and their work right, was in evidence everywhere—the large crowd that gathered, the fine spirit which prevailed and the smoothness with which everything was handled.

More affairs of this kind would be welcome. — L. B. Jersey.

Ask Us a Hard One

Oscar Ameringer, veteran labor journalist, can explain the depression simple as pie.

Double up your fist. "Wages" are your little finger. "Prices" are your thumb.

Now stretch your thumb and little finger. Try to make them touch. It can't be done, stretch as you will across the middle three fingers, up splash-pans for garagemen.

Naturally if wages can't reach prices, depressions follow.

What are the names of the three middle fingers that keep wages and prices apart?

Those little fellows in the middle, says Ameringer, are "rent," "profit" and "interest."

Experience it what you have left when everything else is gone.

OVER THE TOP

"PETER THE FIRST"

The sadistic and perverted monarch, a savage on a rampage, Peter the Great, is glorified in the picture, "Peter the First."

Having built Petersburg with hundreds of thousands of serfs, having squandered life and guzzled blood to satisfy his private phobia and fulfill his hysterical visions of national grandeur, Czar Peter surveys his work and finds it good. General Menshikov, the unprincipled careerist who thieved and lied his way to wealth and power, is by his side.

"We have bathed our country in blood and sweat," he exclaims, "but it was worth while. We used to live like pigs and now we'll live like men."

It is Peter's apology for his monstrous crimes and perversions.

It is possible that there is political significance in this picture?

ILLINOIS LABOR PARTY Mass Meeting

Monday, February 7, 1938—8 P. M.
Atlas Hall, 1438 W. Cortez Street
Block North of Augusta Blvd.

The general public is welcome. Spread the word to all. Bring your friends. Prominent National Speakers, also leaders of Chicago's Labor Unions, Fraternal Orders, Societies, Foreign Language Groups and other organizations will speak.

BRANCH ACTIVITIES

The following activities are scheduled for the winter season by JSF Branches, Fraternal and Cultural Groups affiliated with the Educational Bureau, JSF:

FEBRUARY

Chicago, Ill. — 35th Anniversary Celebration of Branch No. 1, Sunday, February 20th at the SNPJ Hall. Dramatics, Singing and other num-

MARCH

Chicago, Ill. — "Hard Time" party sponsored by the members of the Social Study Club at the Slovene Labor Center on March 12th. Gradishek's Orchestra.

Chicago, Ill. — Red Falcons party March 27th, Slovene Labor Center.

Chicago, Ill. — Program sponsored for the Benefit of the Spanish Loyalists. Date not definite.

Strabane, Pa.—District Conference of JSF Branches and other organizations affiliated with the Educational Bureau of the Federation, March 27th.

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

Despite bad weather, the Annual Meeting of the Yugoslav Building and Loan Association was well attended.

It was, without a doubt, the best meeting in the history of the Association.

The reports were timely, yet broad enough to give everyone an opportunity to understand exactly what was done during 1937. Thus, a good atmosphere was created, and the outlook for the future was brightened considerably.

The report of the Secretary was confirmed in detail by the Auditing Committee and showed that the receipts for the year increased from \$37,002.99 to \$58,026.30. Likewise, that the assets of the Association were increased to \$307,000.00. Our real estate brought us \$6,904.65 in comparison to \$2,866.64 in 1936 and the real estate expenditures were \$4,833.10 compared to \$5,826.81 in 1936. This means that while there was a loss of \$1,940.

17 in 1936, during 1937 we actually cleared \$2,071.55. Another very important item was the installment stock payments. In 1937 we took in \$19,797.41 compared to \$10,795.45 in 1936. It seems to me that the most important item of the entire year was the payment of back taxes in excess of \$8,500 dating as far back as 1929 and up to 1935. On these taxes we made a saving to the Association of some \$2,500.00. The whole financial structure has improved very definitely in 1937 and it is our hope that the new year will bring us as much, if not more, of an improvement.

Three new Directors were elected as follows: Joseph Oven (re-elected), Frank Zaitz, and Jacob Zupan, all of whom will add prestige and power to our Association.

*
The story is going around that Mussolini is going to intervene directly to assure Franco victory in the rebellion, this year. From Mexico comes word that Germany has been supplying a rebel officer, arms and munitions to start a revolution. The Fascist octopus is spreading its deadly fang-like tentacles further and further. Only a very serious operation can possibly permit Democracy to survive anywhere. Workers must unite now! We must form a powerful working class organization and we must ask everyone for their undivided cooperation.

*
This coming Friday, February 4th, Professor Maynard C. Krueger will lecture at the Toman Library Forum on the "Labor Crisis in America." The Library is located at 2700 So. Pulaski Road and the admission is free, so we urge all who can't attend the lecture. Professor Krueger has spoken in these parts more than once and each time he has thoroughly satisfied his listeners. The subject is of sufficient interest to warrant a good attendance.

*
Early reports show that large corporations have made exceedingly large profits during 1937 and this, despite the fact that over eleven million able bodied men and women have been without employment. More and more of the money which the workers produce continues to find its way to the very rich at the top of our society. More and more workers are being thrown out of jobs and seek government support. Government support cannot last forever. What will the workers do after the Government quits feeding them? Or, will the rich take complete control of the Government and establish a Dictatorship?

*
Early reports show that large corporations have made exceedingly large profits during 1937 and this, despite the fact that over eleven million able bodied men and women have been without employment. More and more of the money which the workers produce continues to find its way to the very rich at the top of our society. More and more workers are being thrown out of jobs and seek government support. Government support cannot last forever. What will the workers do after the Government quits feeding them? Or, will the rich take complete control of the Government and establish a Dictatorship?

*
Our United States of America is going in strong for armaments. I suppose the average person would say, "What else is left for the Government to do in the face of what is being done in every other country?" In Germany it is bullets before bread. The same is true of Italy and pretty soon Japan